

Bij sport levert je lichaam een topprestatie en bij kunst doet je geest dat. Bij sport moet je anders goed na kunnen denken, hoor! Klopt. En bij kunst moet je ook handig zijn. Zo veel verschil is er dus niet. Nou ja, het verschil is wel dat als je klaar bent met kunst, je **iets gemáákt hebt. Een beeld of een schilderij of zo. Bij sport máák je niks. Je zet een prestatie neer. Dat is wel degelijk íéts. Dat wel, maar als je niet gewonnen hebt, sta je met lege handen. Als je wint krijg je een beker of medaille mee naar huis. Maar die heb je dan niet zelf gemaakt. Je kunt een sportwedstrijd verliezen en toch een persoonlijk record mee naar huis nemen. Dat is waar.**

andere mensen vinden dat de muren beklad zijn en proberen het weer weg te halen, want ze zien het niet als kunst. Ze zeggen: 'Het zijn jongelui die zich stierlijk vervelen en omdat ze niks kunnen maken, doen ze het enige dat ze wel kunnen: kapotmaken.'

Toch is het enkele straatkunstenaars gelukt om beroemd te worden. Niemand weet precies wie er schuilgaat achter de naam Banksy, maar men gaat ervan uit dat hij een Engelsman is die omstreeks 1974 geboren is in Bristol. Zijn werk verschijnt ergens op een muur, zonder dat iemand heeft gezien wie het gedaan heeft. Het schilderen moet snel gebeuren, want anders heeft de politie tijd om Banksy in zijn kraag te grijpen; schilderen op andermans muur is immers verboden. Daarom gebruikt hij sjablonen die thuis zijn gemaakt. Zo'n sjabloon bestaat uit een groot vel papier waarin een tekening is uitgesneden. Als je dat papier op de muur plakt en je spuit er verf over, komt er alleen verf waar in het papier een gat zit. Snel wordt het sjabloon weer weggehaald; dan blijft de tekening op de muur achter en de maker rent weg.

Vaak zijn de werken van Banksy bedoeld als protest tegen onrecht in de wereld. Zo verscheen in 2018 zijn versie van een beroemd schilderij van Jacques-Louis David op een muur in Parijs. Op het echte schilderij (dat je kunt zien op bladzijde 107) zit de Franse keizer Napoleon vorstelrijk op een paard, op de versie van Banksy is Napoleon onder zijn rode mantel verdwenen. Banksy

wilde ermee protesteren tegen de omgang met immigranten.

Banksy werd al gauw beroemd, misschien ook wel omdat alles om hem heen geheimzinnig bleef. Tijdens een veiling in 2018 werd flink geboden op een ingelijste tekening van een meisje met een ballon. Enkele seconden nadat de tekening voor meer dan een miljoen euro was verkocht, begon de lijst de tekening te vernietigen: de kunstenaar had er een papierversnipperaar in verborgen die op afstand werd bediend. De gedachte erachter was waarschijnlijk: *kunst hoort op straat en is van niemand, óf van iedereen. Het moet er maar even zijn en het moet ook weer verdwijnen.*

De koper was evengoed blij met haar aankoop. Doordat het kunstwerk – dat op slag de titel *Liefde is in de prullenbak* kreeg – op alle journaals in de hele wereld te zien was, werd het half vernietigde werk nog veel meer waard. Ze zei: 'Eerst schrok ik toen ik zag wat er gebeurde. Maar ik begreep al gauw dat ik mijn eigen stukje kunstgeschiedenis had gekocht.'

Er is veel bewondering voor, maar ook kritiek op het werk van Banksy. De pijnlijkste kritiek kwam van een Palestijnse man. Die zei, nadat Banksy een muur had beschilderd die door Israël was neergezet om Palestijnen uit de buurt te houden, dat Banksy de muur mooier had gemaakt. Banksy bedankte voor het compliment, maar de man zei: 'Wij willen helemaal niet dat hij mooier wordt. Wij haten de muur. Ga naar huis.'

Hij is alleen
maar **mooi**
omdat er
geen
mooiere is.
Eigenlijk is
het een lelijk
krenng.
Bovendien
lekt hij.

Over **mooi** gesproken. Als iemand zegt dat het een mooie dag of mooi weer is, bedoelt hij eigenlijk iets anders. Hij bedoelt dat het niet stormt, niet regent, niet sneeuwt, niet hagelt, dat het niet bewolkt is en dat er geen onweer komt. Een mooie dag heeft een stralend blauwe lucht en een temperatuur van ergens tussen de 18 en 30 graden, en er mag een zuchtje wind zijn. Maar eigenlijk is een wilde wolkenlucht met stormachtig zwart en donkergrijs, met onweer en bliksem interessanter. Als we daar foto's van zien zijn we nog wel geneigd om te zeggen dat het mooi om te zien is, maar als we in werkelijkheid in zwaar weer terecht komen, hebben we het helemaal niet meer over mooi weer. Zelfs over lelijk en slecht weer. Dat komt doordat we mooi weer hetzelfde vinden als veilig weer. Er dreigt geen gevaar, en dat vinden we het toppunt van mooi. Mooi is een ander woord voor: veilig.

Ook in de kunst vindt bijna iedereen *mooi* wat er gevaarloos uitziet. Liever brave kleurtjes die keurig opgeruimd zijn aangebracht en doen denken aan frisse luchten,

sprankelende zonnetjes en mals gras, dan woeste vegen vuile verf.

De waarheid is: als je bang bent of je niet op je gemak voelt, vind je niets mooi. Je bent bezig met andere dingen: moet je vluchten of je verstoppen?

Een schilderij dat niet voldoet aan wat we móói vinden kan ons een onbehaaglijk gevoel geven, alsof we te maken hebben met angst en gevaar. Logisch dus dat we zo'n schilderij gemakkelijk afdoen als: lelijk.

Er zijn veel kunstenaars die expres proberen om toeschouwers te ontregelen. Alleen de mensen die zich realiseren dat ze een beetje van slag zijn maar niet in gevaar,

kunnen zien dat zo'n kunstwerk toch mooi kan zijn. Bijvoorbeeld omdat het de kunstenaar is gelukt om een gevoel van gevaar op te roepen, terwijl dat gevaar er niet is!

Iedereen kent dat gevoel. Je zit naar een enge film te kijken en als het heel erg spannend is, sla je je handen voor je ogen en kijk je tussen je vingers door. Je wilt het niet zien, maar je wilt het ook niet missen.

Op *Oorlogsschepen tijdens een storm* van Ludolf Bakhuysen uit ongeveer 1695 is het gevaar goed te zien.

Begin 1694 vertrokken ongeveer dertig Nederlandse oorlogsschepen naar de Middellandse Zee. Zij waren bedoeld om

handelsschepen te beschermen tegen kapers. In de Straat van Gibraltar kwamen zij in een zware storm terecht. Verschillende schepen zonken of raakten ernstig beschadigd, waaronder de *Hollandia*, te zien rechts van het midden op het schilderij. Links in de benedenhoek zie je van een schip dat al vergaan is alleen nog de mast.

Emilio Vedova schilderde *Spanning N 4 V* in 1959. Het ziet er al net zo donker en stormachtig uit als het zeegezicht. Zo heeft hij het ook geschilderd: met de wilde gebaren van iemand die in woest water ligt. Onveiliger kan haast niet. Geen wonder dat veel mensen het maar een lelijk schilderij vinden.